

Tomas Andersson
Verksamhetscontroller

Remiss: Motion från Victoria Tiblom (SD) och Marcus Svensson (SD): Reducerad förskoleavgift

Förslag till beslut

Barn- och skolnämnden beslutar

att lämna yttrande över motionen enligt vad som framgår av barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse.

Sammanfattning

Sverigedemokraterna har lämnat in en motion avseende att vårdnadshavare som på förskolans uppmaning håller barn hemma ska kompenseras med reducerad förskoleavgift. Kommunkontoret har remitterat motionen till barn- och skolnämnden för yttrande.

Kommunledningskontoret har gjort en juridisk tolkning och definition av vad en begränsad service eller tjänst innebär. Att en service eller tjänst begränsas ska tolkas som att kommunen inte genomfört, ställt in eller inte erbjudit alternativ för den.

Barn- och skolförvaltningen har genom hela pandemin bedrivit förskoleverksamhet. En förskola stängdes vid ett tillfälle under två dagar. I detta fall erbjöds de barn för vilka omsorgsbehov kvarstod omsorg vid annan enhet.

Vidare baseras avgiften för förskola på hushållets inkomst, antalet barn och barnets ålder, och det gör ingen skillnad hur många timmar barnet är på förskolan.

Med anledning av ovan görs bedömningen att vårdnadshavare inte har begränsats att använda sin förskoleplats under pandemin, och att därmed ingen kompensation bör utgå.

Resonemang kring modell för kompensation och kostnadsuppskattning för denna, i det fall beslut om kompensation till vårdnadshavare sker, presenteras i tjänsteskrivelsen.

2022-04-11

Diarienummer

BSN 2022/1339

Underlag för beslutet

- Barn- och skolförvaltningens tjänsteskrivelse 2022-04-11
Remiss: Motion från Victoria Tiblom (SD) och Marcus Svensson (SD): Reducerad förskoleavgift
- Remisshandlingar i ärendet, KS 2022/1339, inkomna 2022-02-11

Ärendet

Bakgrund

Victoria Tiblom (SD) och Marcus Svensson (SD) har lämnat in en motion avseende reducerad förskoleavgift.

I motionen föreslås att föräldrar som på förskolans uppmaning håller barn hemma ska kompenseras med reducerad förskoleavgift, samt att finansiering sker genom att nämnden tillskjuts medel från kommunstyrelsens reserverade medel, tills medel kan tillskjutas inom den ordinarie budgetprocessen.

Kommunkontoret har remitterat motionen till barn- och skolnämnden för synpunkter. Kommunkontoret efterfrågar framför allt vad det skulle innebära i termer av kostnad och personalresurser hos barn- och skolförvaltningen för att verkställa förslaget, liksom hur nämnden ställer sig till frågan om förslagets laglighet.

Kommunfullmäktige beslutade den 17 februari 2022, § 51, att samtliga nämnder och styrelser ska verka för att kompensation bör utgå till den drabbade om service och tjänster gentemot medborgare, andra brukare, föreningar och företagare med flera begränsas med anledning av pandemiläget.

Socialdemokraterna har lämnat in ett initiativärende i kommunstyrelsen med förslag om kompensation till medborgare och brukare när den kommunala servicen begränsas (KS 2022/0073). Skrivelsen har skickats på remiss till samtliga nämnder och styrelser (BSN 2022/1338).

Socialdemokraterna har även lämnat in ett initiativärende i barn- och skolnämnden med förslag att genom sänkt månadsavgift kompensera vårdnadshavare som begränsats att använda sin förskoleplats (BSN 2022/1273).

2022-04-11

Diarienummer

BSN 2022/1339

Omvärldsbevakning

Som stöd i utredningen har Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt ett antal kommuner i Skåne tillfrågats för att skapa en bild av hur frågan behandlats i andra instanser.

SKR hänvisar till ett tidigare svar på en publik fråga om agerande vid stängning av avgiftsbelagd verksamhet såsom förskola. Sker en stängning så att föräldrar inte kan utnyttja sin plats, menar SKR att kommunen ska betala tillbaka avgiften såvida det inte endast handlar om enstaka dagar.

Förskoleförvaltningen i **Malmö stad** har behandlat ett nämndsinitiativ rörande kompensation till vårdnadshavare för barnomsorg som inte har tillhandahållits på grund av pandemin. De kommunala förskolorna i Malmö stad har haft som utgångspunkt att vara öppna under hela coronapandemin. Under senare delen av pandemin när smittspridningen varit som störst har några av förvaltningens förskolor slagit samman sina avdelningar men verksamheten har hela tiden kunnat hållas öppen. Under januari och februari månad 2022 har några förskolor vädjat till vårdnadshavare att hålla sina barn hemma om möjlighet funnits. Det har då handlat om en frivillighet från vårdnadshavarnas sida och enbart om enstaka dagar. Förskoleförvaltningen menade att de kommunala förskolorna har hållit verksamheten öppen under hela pandemin och att det därför inte är aktuellt att kompensera vårdnadshavare för de barnomsorgsavgifter de har betalat då plats har kunnat erbjudas till alla barn. Tjänsteskrivelsen lyfter också en oklarhet om det är möjligt för en förvaltning att kompensera på det sättet. Avgifter är enligt kommunallagen en fråga för kommunfullmäktige och i Malmö stad fastställer kommunstyrelsen ramarna för avgifterna på uppdrag av kommunfullmäktige. I förskolenämndens sammanträde den 30 mars återremitterades ärendet för att förvaltningen ska utreda huruvida nämnden har mandat att göra undantag från kommunfullmäktiges principer rörande barnomsorgsavgifter.

Skol- och fritidsförvaltningen i **Helsingborgs stad** har tagit fram följande ställningstagande avseende föräldraavgift vid tillfällig stängning av förskola: *"Om en förskola stängs under en period om mer än fem arbetsdagar och ingen alternativ verksamhet erbjuds ska avgiften för platsen återbetalas till vårdnadshavaren. Om förskolan håller stängt mer än fem arbetsdagar ska avgiften reduceras med hela det belopp som avser den period då förskolan hållits stängt. De närmare formerna för återbetalningen avgörs utifrån gällande taxebestämmelser"*.

2022-04-11

Diarienummer

BSN 2022/1339

Kristianstad kommun har inte behandlat frågan då inga politiska initiativ i frågan inkommit till kommunfullmäktige eller annan politisk nämnd.

Avgift och kostnad för förskola

Storleken på avgiften för en plats inom förskola beror på hushållets sammanlagda inkomst före skatt, antalet barn och åldern på barnen. Vårdnadshavaren betalar för platsen och det gör ingen skillnad hur många timmar barnet är på förskolan¹.

Lunds kommun tillämpar maxtaxa vilket betyder att det finns en övre gräns för den avgiftsgrundande inkomsten för ett hushåll blir. Maxtaxan uppnås om hushållets totala inkomster uppgår till minst 52 410 kr per månad.

Som ett exempel betalar ett hushåll med en inkomst på över 52 410 kr månad och med ett barn 1-2 år 1 572 kr per månad i avgift för en plats i förskola. Ett hushåll med en inkomst på 30 000 kr per månad och tre barn i åldrarna 2 år, 4 år och 5 år betalar sammantaget 1 620 kr i avgift för barnens platser i förskolan.

Avgiften motsvarar inte den faktiska kostnaden för verksamheten. Den faktiska kostnaden för den kommunala förskolan per inskrivet barn uppgår till 13 739 kronor per månad².

Barn- och skolförvaltningens yttrande

Pandemin medförde en försvårad arbetssituation i många delar av barn- och skolförvaltningens verksamhet. Det har vid tillfällen kommunicerats till vårdnadshavare en vädjan om att om möjligt hämta barn vid förskola tidigare, alternativt låta barnen vara lediga, för att underlätta vid de mest ansträngda perioderna. En förskola har vid ett tillfälle stängts två vardagar på grund av ökad smittspridning på enheten. I det fallet erbjöds barn vid enheten omsorg vid annan enhet i de fall vårdnadshavare bedömde att omsorgsbehov fanns. Hela tiden har inriktningen varit att vårdnadshavare som bedömer att sitt eller sina barn har behov av omsorg ska få det.

Förvaltningen har mottagit två samtal från vårdnadshavare som upplevt att de uppmanats att hålla sitt barn hemma trots att omsorgsbehov fanns. De uppmanades då att lämna in ett skriftligt klagomål för att frågan skulle utredas närmare. Något skriftligt klagomål har dock inte inkommit till förvaltningen.

¹ Lunds kommun - [Avgifter förskola och fritidshem | Lunds kommun](#)

² Statistikdatabasen Kolada - www.kolada.se, siffran avser 2020

2022-04-11

Diarienummer

BSN 2022/1339

En fråga att utreda är om det går att anse att servicen till vårdnadshavare begränsats under pandemin. I det här sammanhanget är det av vikt att definiera innebörden av vad begreppet innebär, för att i ett nästa steg kunna ta beslut om eventuella behov av kompensation.

Som ett stöd till de nämnder och styrelser som ska utreda om servicen till medborgare i sina respektive verksamheter har begränsats med anledning av pandemiläget, har kommunledningskontoret gjort en juridisk tolkning av begreppet *begränsning av service eller tjänst*. Det är denna som används som utgångspunkt i detta ärende:

”Att en service eller tjänst begränsas tolkas som att kommunen inte genomfört, ställt in eller inte erbjudit alternativ för den ursprungliga tjänsten eller servicen. Som exempelvis när kulturskolan stängdes helt. Om alternativ erbjuds, till exempel på annan tid eller plats eller med ett alternativt utförande har tjänsten eller servicen inte begränsats.

Om en tjänst eller service begränsats, men att det är inom ramarna för villkor för tjänstens eller servicens utförande eller beslutade förutsättningar (enligt exempelvis taxa, plan, riktlinje eller villkor) så ska tolkningen utgå från de förutsättningar som gäller för respektive tjänst eller service.

Med en tjänst eller service som begränsat avses enbart en tjänst eller service som är avgiftsbelagd eller annars genomförs mot vederlag. Annan service eller tjänst som tillhandahålls ska inte omfattas av de tjänster eller den service som avses i detta sammanhang.”

Inom barn- och skolförvaltningen berörs förskoleverksamheten, då den är avgiftsbelagd, av begreppet.

Barn- och skolförvaltningen har genom hela pandemin bedrivit förskoleverksamhet. Hela tiden har inriktningen varit att vårdnadshavare som bedömer att sitt eller sina barn har behov av omsorg ska få det.

Med anledning av ovan görs bedömningen att barn- och skolförvaltningen inte har begränsat sin service under pandemin, och att kompensation till vårdnadshavare därmed inte bör utgå.

2022-04-11

Diarienummer

BSN 2022/1339

Tillvägagångssätt vid eventuellt beslut om att kompensera vårdnadshavare

I den händelse att det beslutas om kompensation till vårdnadshavare har det tagits fram ett förslag på modell för kompensation till vårdnadshavare.

I början av januari vädjade förvaltningen till vårdnadshavare att om möjligt hämta barn vid förskola, alternativt låta barnen vara lediga.

Att genomföra en individuell prövning av samtliga inskrivna barn och hur de har påverkats blir ett komplicerat och omfattande administrativt projekt. Det exakta tillvägagångssättet för att administrera kompensationer behöver utredas närmare i händelse av ett beslut om att kompensation till vårdnadshavare ska utbetalas.

Ett alternativ är att upprätta en e-tjänst där vårdnadshavare som anser att deras möjlighet att nyttja sin plats i förskolan under pandemin begränsades kan ansöka om kompensation. Det är svårt att göra en uppskattning av tiden som skulle tas i anspråk för en sådan process, men ett antal moment som ingår i en sådan är:

- Konkretisera flöde och process för arbetet
- Ta fram beställning, skiss på utformning/innehåll i e-tjänst för ansökan om kompensation
- Utveckling av e-tjänst
- Test och utvärdering av e-tjänst
- Kommunikationsinsats(er) (exempelvis via Unikum) till vårdnadshavare om bakgrund, syfte och länk till e-tjänst för ansökan om kompensation
- Sammanställning av inkomna svar
- Kommunikation till berörda enheter med aktuella ärenden om kompensation
- För varje inkommet ärende:
 - Prövning av ansökan - rektor och/eller annan personal på enheten jämför ansökan med barnens vistelsetid som registrerats i verksamhetssystem under aktuella dagar och eventuell kommunikation/vädjanden som enheten eller förvaltningen gått ut med under perioden
 - Framtagande, kommunikation och dokumentation av beslut om kompensation
 - Eventuella dialoger/processer med vårdnadshavare efter mottagna beslut (exempelvis vid annat beslut än vad som ansökts)
 - Verkställande av utbetalning till vårdnadshavare som ska kompenseras

2022-04-11

Diarienummer

BSN 2022/1339

- Sammanställning av utbetalningar och hemställan till kommunfullmäktige alternativt kommunstyrelsen om ersättning till barn- och skolförvaltning för utbetalda kompensationer
- Hantering av hemställan på kommunkontoret och i kommunfullmäktige alternativt kommunstyrelsen

Ett annat alternativ är att kompensera samtliga vårdnadshavare som hade barn inskrivna i verksamheten under januari 2022. För detta skulle vårdnadshavare kunna bli kompenserade med motsvarande avgiften för en vecka, eller fem av de 20 dagar helgfria vardagar som januari 2022 bestod av. I januari 2022 fanns cirka 4 300 barn inskrivna i förskola. Med ett antagande om att maxtaxa tillämpas samt att samtliga barn är det enda barnet i hushållet skulle det resultera i en kompensation om totalt ca 1,5 miljoner kronor, eller ca 340 kr per inskrivet barn.

Beredning

Ärendet har beretts av berörda funktioner inom skolkontoret, däribland ekonomichef, verksamhetscontroller och utbildningschefer. Kommunledningskontoret juridiska tolkning och definition av vad som utgör en begränsning av service eller tjänst har utgjort stöd i arbetet. SKR samt andra kommuner har kontaktats som en del av en omvärldsbevakning.

Barnets bästa

En barnkonsekvensanalys ska inte göras när nämnden svarar på remisser från andra nämnder eller myndigheter.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget medför inga ekonomiska konsekvenser.

Jytte Lindborg
Skoldirektör

Linda Abrahamsson
Kvalitets- och myndighetschef

Beslutet skickas till

För verkställighet eller motsvarande åtgärd:
Kommunstyrelsen

Tjänsteskrivelse

8 (8)

2022-04-11

Diarienummer

BSN 2022/1339

För kännedom: